ΛΟΓΟΣ

Ἐκφωνηθεὶς τῇ 21ῃ Ἰουνίου 1892

Ἡμέρᾳ

τῶν ἐπὶ προβιβασμῷ προφορικῶν ἐξετάσεων

τῶν μαθητῶν

τοῦ

ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ

ὑπὸ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΧΟΪΔΑ Δ. Φ.

τέως γυμνασιάρχου

ΕΝ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙῼ

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Η ΠΡΟΟΔΟΣ»

1892.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ 611
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΑΙ.Σ2.ΦΙΙ.0019
ΙΒ9120

ΛΟΓΟΣ

Ἐκφωνηθεὶς τῇ 21ῃ Ἰουνίου 1892
Ἡμέρᾳ
τῶν ἐπὶ προβιβασμῷ προφορικῶν ἐξετάσεων
τῶν μαθητῶν
τοῦ

ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ

ὑπὸ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΧΟΪΔΑ Δ. Φ.
τέως γυμνασιάρχου

ΕΝ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙῼ
Ἐκ τοῦ τυπογραφείου « Η ΠΡΟΟΔΟΣ »
1892.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Φιλόμουσος ὁμήγυρι,

Πρὶν ἢ δῶμεν λόγον τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ λῆξαν ἤδη σχολικὸν ἔτος, ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ προτάξωμεν βραχέα τινά, ἀφορῶντα τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ τῶν Σχολείων καθόλου ἐν Ἑλλάδι καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἐν τῇ ἡμετέρα πατρίδι.

Εἰ καὶ ἄνδρες, τὰ μάλιστα διαπρέποντες ἐν τοῖς γράμμασι καὶ πολὺ ἐγκριτώτεροι ἡμῶν, τοιούτου θέματος ἐπελάβοντο, τοσούτον ζωτικοῦ διὰ τὴν κοινωνίαν ζητήματος πολλάκις ἥψαντο καὶ παντοίας γνώμας περὶ τούτου ἐξήνεγκον, δὲν κρίνομεν οὐχ ἧττον καὶ ἡμεῖς ἀκατάλληλον τὴν παροῦσαν περίστασιν, ὅπως συνεισφέρωμεν τὴν ἐκ τῶν ἐνόντων συμβολὴν καὶ μετὰ παρρησίας τὴν ἡμετέραν γνώμην ἀποφανθῶμεν, φρονοῦντες ὅτι τοιαῦται ὁμιλίαι, εἰλικρινῶς ὑπηρετοῦσαι τὴν ἀλήθειαν, ὑπὸ ἀδόλου καὶ θερ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

μου πρὸς τὴν φίλην πατρίδα ἔρωτος ἐμπνεόμεναι καὶ αἰσθημάτων εὐγενῶν καὶ ἁγνῶν ἐμφορούμεναι, δύνανται ἴσως ποτὲ ἐπωφελῶς νὰ ἐπιδράσωσι καὶ ἐπὶ τοῦ πολυπαθοῦς ἡμῶν ἔθνους.

Γνωστὸν βεβαίως τυγχάνει ὅτι τὸ Ἑλλ. Ἔθνος, ἀφ' οὗ τὸν πολύδακρυν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα ἀράμενον νικηφόρους δάφνας ἐδρέψατο καὶ ἐλευθέραν πολιτείαν ἱδρύσατο, δὲν ἔστρεψε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς πλήρωσιν τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν, ἀλλὰ συναισθανόμενον, ὅτι ἀδύνατον κανονικῶς καὶ εὐρύθμως ἐλευθέρα πολιτεία νὰ λειτουργήσῃ, ἂν μὴ τὸ σκάφος αὐτῆς κυβερνῶσιν ἄνδρες πεπαιδευμένοι, συναισθανόμενον, ὅτι ἡ ἔμμουσος, ἡ μελῳδικὴ αὐτοῦ γλῶσσα ἐν τῇ δολιχοδρομίᾳ τῶν αἰώνων, τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς κάλλος ἀποβαλοῦσα καὶ πλείστους ξενισμοὺς παραλαβοῦσα, δὲν ἐξήρκει ἤδη πρὸς ἐναργῆ τῶν ἐννοιῶν παράστασιν καὶ ἑλληνοπρεπῆ ὑψηλῶν ἰδεῶν καὶ εὐγενῶν αἰσθημάτων ἐκδήλωσιν, συναισθανόμενον τέλος, ὅτι ἡ ἀναγέννησις αὐτοῦ εἰσέτι πλήρης δὲν ἐπετελέσθη, ἵδρυσεν ἁπανταχοῦ τοῦ Κρά-

τους πνευματικὰ φυτώρια, ἱερὰ τῶν Μουσῶν τεμένη, σεπτοὺς τῶν θεῶν περιβόλους, ἵδρυσε, λέγομεν, Σχολάς.

Πολλοὶ ἴσως κακίζουσι τὸ ἑλλ. ἔθνος, ὅτι ὤφειλε πρῶτον νὰ καλύψῃ τὴν γυμνότητα, νὰ ἐπουλώσῃ τὰς πληγὰς αὐτοῦ, ἃς βαθείας ἠνέῳξε μακραίων δουλεία καὶ ἄπελπις πόλεμος, καὶ εἶτα νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τῆς καρδίας τὴν διάπλασιν καὶ τοῦ πνεύματος τὴν ἀνάπτυξιν. Αἱ μομφαὶ δ' ὅμως αὗται εἶνε ὅλως ἄδικοι καὶ ἀνάρμοστοι εἰς τὸν Ἕλληνα. Ὁ Ἕλλην μὴ δυνάμενος νὰ ζῇ ἐν τῇ πνιγηρᾷ τῆς δουλείας ἀτμοσφαίρᾳ ἐγκατέλιπε τὰς τρυφὰς καὶ ἡδονὰς τοῦ ἀστικοῦ βίου, ἔτρεψε τὸ βῆμα εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ἑλληνικῶν ὀρέων, ἅπερ δὲν εἶχεν εἰσέτι μολύνῃ ἡ δηλητηριώδης τοῦ τυράννου πνοή, ὥρμησεν εἰς τὰς συνδένδρους φάραγγας καὶ ἀπορρῶγας βράχους, μετὰ τῆς παμμήτορος γῆς ἀναστρεφόμενος, τὴν ἄψυχον φύσιν προσαγορεύων καὶ μετὰ τῶν ἀγρίων θηρίων συζῶν. Αὐτόθι δ' ᾄδων τοὺς ἄθλους τῆς ἤδη ἀναγεννωμένης ἀνδρείας καὶ ἰσχὺν καὶ δύναμιν κτησάμενος παρεσκεύασε

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸ περιώνυμον ἐκεῖνο ᾆσμα :

«Μάνα σοῦ λέγω δὲν μπορῶ τοὺς Τούρκους νὰ δουλεύω,
Δὲν ἠμπορῶ, δὲν δύναμαι· ἐμαλλιάσ' ἡ καρδιά μου.
Θὰ πάρω τὸ τουφέκι μου νὰ πάω νὰ γίνω κλέφτης,
Νὰ κατοικήσω στὰ βουνὰ καὶ σταῖς ψηλαῖς ῥαχούλαις,
Νὰ 'χω τοὺς λόγγους συντροφιά, μὲ τὰ θεριὰ κουβέντα,
Νὰ 'χω τὰ χιόνια γιὰ σκεπή, τοὺς βράχους γιὰ κρεββάτι,
Νὰ 'χω μὲ τὰ κλεφτόπουλα καθημερινὸ λιμέρι.
Θὰ φύγω μάννα καὶ μὴ κλαῖς, μὸν δός μου τὴν εὐχή σου,
Κ' εὐχήσου με, μαννούλα μου, Τούρκους πολλοὺς νὰ σφάξω.»

Ὥστε πῶς ἦτο δυνατὸν ὁ Ἕλλην, ὁ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς ἰδέας θύων, ὁ ἄπελπιν ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος, ὁ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐλευθερίας πυρὸς φλεγόμενος, ὁ τὰς τρυφὰς καὶ ἀπολαύσεις τοῦ βίου περιφρονῶν, μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ, ἀγαθοῦ πολυτιμοτάτου, διὰ βαρυτίμων θυσιῶν κτηθέντος, διὰ κρουνῶν καὶ χειμάρρων αἵματος ἐξαγορασθέντος, πῶς ἦτο δυνατόν, λέγομεν, ὁ Ἕλλην νὰ τραπῇ εἰς πλήρωσιν τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν καὶ τοῦ βίου τὴν εὐμάρειαν; Ἄλλως δὲ μὴ τὰ Σχολεῖα ᾗ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως δὲν προπαρεσκεύασαν κατὰ μικρὸν τὴν ὅλην τοῦ ἔθνους ἐξέγερσιν, δὲν ἀ-

φύπνισαν τὸ ναρκωθὲν αἴσθημα, δὲν ἀνερρίπισαν τὸν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτα;

Οὐδείς, πιστεύομεν, ἀγνοεῖ, εἰς ποίαν οἰκτρὰν κατάστασιν τὸ ἑλλ. ἔθνος περιέστη μετὰ τὴν ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β΄. ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Πᾶς τις ἐνόμιζεν, ὅτι τὸ ἑλλ. ἔθνος ἀπώλετο, ἀπέθανε διὰ παντός. Ἐν τῷ ὠκεανῷ ἐκείνῳ τῆς δουλείας τὸ ἑλλ. ἔθνος μόνον ὁδηγὸν σωτῆρα εἶχε τὸν πολικὸν ἀστέρα τῆς θρησκείας, ἥτις ἐπέβαλεν αὐτῷ τὴν σύστασιν Σχολῶν Αἱ Σχολαὶ αὗται, ἐν αἷς πρὸ παντὸς ἐκαλλιεργεῖτο τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα, ἡ καρδία ἐξηυγενίζετο, τὰ αἰσθήματα ἐλεπτύνοντο καὶ τὸ φρόνημα ἐξῄρετο, ὑπῆρξαν μία τῶν πρωτίστων αἰτιῶν τῆς ἀπελευθερώσεως γωνίας τινὸς τῆς ἑλληνικῆς γῆς. Αἱ σχολαὶ αὗται ἦσαν πυρσοὶ περίλαμπροι, κατασελαγίζοντες τοὺς ἐν σκότῳ καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους. Αἱ Σχολαὶ αὗται ἦσαν φάροι τηλαυγεῖς, τὰς ζωηφόρους αὐτῶν ἀκτῖνας ἐκπέμποντες εἰς τοὺς ὑπὸ τὸν σκληρὸν καὶ καταθλιπτικὸν τῆς δουλείας στενάζοντας ζυγόν. Αἱ σχολαὶ αὗται ἦσαν τέλος τὸ χαλ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

κεῖον τοῦ Ἡφαίστου, ἔνθα ἐσφυρηλατήθη ὁ πέλεκυς, ὁ πλήξας κατὰ κόρρης τὸν ὑπερφίαλον ἡγεμόνα κραταιᾶς αὐτοκρατορίας καὶ ὁ θραύσας τὰ δεσμὰ καὶ τὰς ἁλύσεις στυγερᾶς δουλείας.

Τὸ ἔθνος λοιπὸν κατιδὸν τὴν ἐκ τῶν τοιούτων Σχολῶν ἐκπηγάσασαν ὠφέλειαν καὶ εὐλόγως θεωροῦν ταύτας ὡς ἕνα τῶν σπουδαιοτάτων παραγόντων, οἵτινες ἐπήγαγον τὴν ἔνδοξον ἀνάστασιν αὐτοῦ, εὐθὺς ὡς ἀνέπνευσε τὴν αὔραν τῆς ἐλευθερίας, ἵδρυσεν ἁπανταχοῦ τοῦ Κράτους, ὡς ἐρρήθη, Σχολάς.

Ἴδωμεν δὲ νῦν κατὰ πόσον αἱ Σχολαὶ αὗται ἐκπληροῦσι τέλεον ἢ μὴ τὸν ἀληθῆ αὐτῶν προορισμόν. Τοιοῦτον ἔσται τὸ θέμα τοῦ λόγου ἡμῶν, ὅπερ ἐκ τῶν ἐνόντων διὰ βραχέων θὰ πραγματευθῶμεν. Πρὸς τοῦτο δ' ἐπικαλούμεθα τὴν προσοχὴν τοῦ εὐγενοῦς ἀκροατηρίου.

Ὅτι ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μεγίστην προθυμίαν ἐπεδείξατο καὶ ἀφειδέστατα ἐδαπάνησεν ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως καὶ εὐρύθμου λειτουργίας τῶν Σχολῶν, ὅτι

οἱ μαθηταὶ σήμερον πλείονα μανθάνουσι τῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἄφθονα τὰ νάματα τῆς παιδείας προχέονται, οὐδεὶς οὐδεμίαν περὶ τούτων ἀντίρρησιν δύναται νὰ προβάλῃ. Ὅτι δ' ὅμως αἱ Σχολαὶ αὗται δὲν ἐκπληροῦσι τέλεον τὸν ἀληθῆ αὐτῶν προορισμὸν οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ. Πολλὰ βεβαίως εἰσὶ τὰ αἴτια, ὧν τὰ σπουδαιότερα κατὰ τὴν ταπεινὴν ἡμῶν γνώμην εἶνε τάδε:

α'.) ἡ κατάργησις τῶν ἱερῶν μαθημάτων.

β'.) ἡ παντελὴς ἔλλειψις ἢ πλημμελὴς διδασκαλία τῆς γυμναστικῆς.

γ'.) ἡ ὀλιγωρία τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων

δ'.) τὸ ἀσταθὲς τῆς θέσεως τῶν διδασκάλων καὶ

ε'.) ἡ ἀνάμιξις τῆς πολιτικῆς.

Πρῶτον αἴτιον τοῦ κακοῦ εἴπομεν τὴν ἐν τοῖς Σχολείοις κατάργησιν τῶν ἱερῶν μαθημάτων.

Ἀναμφηρίστως ἡ τοῦ μαθήματος τούτου κατάργησις ἐξαμβλύνει καὶ ἀπονεκροῖ τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα. Ἐν ᾧ τὸ ἑλλ. ἔθνος ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τῷ ζόφῳ τῆς δουλείας ὑπὸ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Θρησκείας λικνιζόμενον καὶ γαλουχούμενον ἤντλει θάρρος καὶ γλυκείας ἔτρεφεν ἐλπίδας, ὅτι ὑπὸ τὴν ἱερὰν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ θὰ ἐκβάλῃ τοῦ ἱεροῦ ἐδάφους τῆς Ἑλλάδος κατασυντρίψαν τὸν βέβηλον καὶ βάρβαρον κατακτητήν· ἐν ᾧ ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς ἡμῶν Ἐκκλησίας καθοδηγούμενον διέρρηξε τὰ δεσμὰ τῆς δουλείας, περιχαρὲς ἐχαιρέτισε τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον καὶ τὴν ζωογόνον αὔραν τῆς ἐλευθερίας ἀνέπνευσε, δεινὸν καὶ θανατηφόρον κτύπημα ὑπέστη, κτύπημα, ἐπαπειλοῦν τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτοῦ. Τὸ κτύπημα δὲ τοῦτο εἶνε ἡ ἐν τοῖς Σχολείοις κατάργησις τῶν ἱερῶν μαθημάτων.

Κύριοι, δὲν εἴμεθα Θρησκομανεῖς, οὐδὲ σκοποῦμεν ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ τεμένει ἰδιοτελείας χάριν ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας νὰ κολακεύσωμεν· οὐχί· πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἑδραίαν ὅμως ἔχομεν τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ ἐκ τῆς καταργήσεως τῶν ἱερῶν μαθημάτων προσγιγνομένη ἀμβλύτης καὶ χαλάρωσις τοῦ Θρησκευτικοῦ αἰσθήματος θᾶττον ἢ βράδιον θέλει συνεπενέγκῃ ἀνήκεστον ἐθνικὴν συμφο-

ράν. Οὐδὲν ἄλλο ἔθνος εἶνε τοσοῦτον στενῶς καὶ δι' ἀρρήκτων δεσμῶν συνεδεδεμένον μετὰ τῆς Θρησκείας, ὅσον τὸ ἑλληνικόν· οὐδὲν δ' ἄλλο ἔθνος κατ' ἀκολουθίαν ὀφείλει τοσοῦτον στερρῶς νὰ ἔχηται τῆς Θρησκείας αὐτοῦ καὶ τοσαύτην λατρείαν διάπυρον αὐτῇ νὰ προσφέρῃ, ὅσην τὸ ἑλληνικόν.

Τινὲς ἐξετάζοντες τὰ κύρια αἴτια, ἅτινα ἔταξαν τοὺς ἀρχαίους ἡμῶν προγόνους ἐν τῇ ὑψηλῇ τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ κορυφῇ, καταλέγουσιν ἐν αὐτοῖς καὶ τὴν Θρησκείαν. Πάνυ εὐλόγως. Ἂν δ' ὅμως παραβάλῃ τις δι' ὀλίγων ἀμφοτέρας τὰς Θρησκείας, εὑρίσκει ὅτι ὁ χριστιανισμὸς εἶνε πολὺ ὑπέρτερος τῆς Θρησκείας τῶν ἡμετέρων προγόνων. Διότι καὶ μὲν αὕτη ἐνέπνευσε ποιητάς, ἀνήγειρε μεγαλοπρεπεῖς καὶ περικαλλεῖς ναοὺς καί, συνελόντι εἰπεῖν, ἐπεδαψίλευσεν ἄφθονον τροφὴν εἰς τὰς πλείστας τῶν τεχνῶν· ἀλλ' οἱ ὁμηρικοὶ θεοὶ εἶνε ἄδικοι καὶ κακοήθεις. Ἡ ἀδικία δ' αὐτῶν μέχρι τοιούτου βαθμοῦ ἐξικνεῖτο, ὥστε οὐδόλως εἶχεν ἄδικον ὁ σοφὸς ἐκεῖνος ὁ εἰπών, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ [illegible] ἐνεφανίζοντο, ὥπερ θνητοί,

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἐν τοῖς σημερινοῖς δικαστηρίοις, ὅπως δικασθῶσιν, ἤθελον ἐγκαθειρχθῆ, πλὴν ἐλαχίστων, ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ. Καὶ τῷ ἄκρῳ δὲ δακτύλῳ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν γευσαμένῳ περιφανής ἐστιν ἡ τῶν ἀρχαίων θεῶν κακοήθεια. Ποσάκις αὐτὸς ὁ πατὴρ τῶν ἀνδρῶν καὶ θεῶν, ὁ νεφεληγερέτης Ζεύς, δὲν ἐκίνησε τὴν ἀγανάκτησιν τῆς πανούργου συζύγου αὐτοῦ Ἥρας ἐπὶ παραβάσει τῆς συζυγικῆς πίστεως ;; !!! ἀλλ' ὁ χριστιανισμὸς τοὐναντίον, καὶ ἂν μὴ ἐμπνέῃ ποιητάς, καὶ ἂν μὴ προάγῃ πάσας τὰς τέχνας, ἅτ' ἐπὶ τῆς ἠθικῆς ἐρειδόμενος, περιφρουρεῖ καὶ ἐκπολιτίζει τὰ ἔθνη.

Τὴν δευτέραν αἰτίαν τῆς ἐλαττωματικότητος τῶν Σχολείων ἀποτελεῖ, εἴπομεν, ἡ παντελὴς ἔλλειψις ἢ πλημμελὴς διδασκαλία τῆς γυμναστικῆς.

Τρία ἦσαν τὰ παιδεύματα τῶν ἀρχαίων, τὰ *γράμματα*, ἡ *μουσικὴ* καὶ ἡ *γυμναστική*. Τούτοις δὲ προστίθησιν ὁ Ἀριστοτέλης καὶ τέταρτον τὴν *γραφικήν*. Καὶ διὰ μὲν τῶν *γραμμάτων* ἐδήλουν οἱ ἀρχαῖοι τὴν ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ ἀριθ-

μητικήν· διὰ δὲ τῆς *μουσικῆς* ἐσκόπουν τὴν τοῦ ἤθους ἐξημέρωσιν καὶ τῆς καρδίας τὴν διάπλασιν· διὰ δὲ τῆς *γραφικῆς* ἐπεδίωκον τὴν τῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἐκπηγάζουσαν γνῶσιν πρὸς τὸ κρίνειν κάλλιον τὰ ἔργα τῶν τεχνιτῶν. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν εἰς τὰ σχολεῖα εἰσαγωγὴν τῆς μουσικῆς καὶ γραφικῆς δὲν δυνάμεθα κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, πρὸς τὸ παρὸν τοὐλάχιστον, διὰ πολλοὺς λόγους μηδεμίαν ἀξίωσιν νὰ ἐγείρωμεν, εἰ καὶ ἀμφοτέρων, καὶ ἰδίᾳ τῆς μουσικῆς, εὐλόγως ἀναγνωρίζομεν τὴν ἐπὶ τοῦ ἤθους σπουδαίαν ἐπίδρασιν· τὴν παντελῆ δ' ὅμως ἔλλειψιν ἢ πλημμελῆ διδασκαλίαν τοῦ καλλίστου τῶν ἡμετέρων προγόνων ἀγωνίσματος, τῆς γυμναστικῆς, ἐν τοῖς μυχοῖς τῆς καρδίας ὀφείλομεν νὰ αἰσθανώμεθα.

Ἡ γυμναστικὴ ὑπῆρξε τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἡ κρηπὶς καὶ τὸ θεμέλιον. Ἡ γυμναστικὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἦτο χρῆμα περισπούδαστον· διότι διὰ τῆς ἐν ταῖς παλαίστραις ἐνδελεχοῦς ἀσκήσεως καθίστων οὗτοι τὰ μὲν σώματα αὐτῶν·

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

πάγκαλα, εὔρωστα, ἰσχυρά, κοῦφα καὶ εὔτονα, τὰς δὲ ψυχὰς ἀγαθάς· διότι, κατὰ τὴν δόξαν τῶν ἀρχαίων, νοῦς ὑγιὴς κεῖται ἐν σώματι ὑγιεῖ (mens sana in corpore sano). Κτησάμενοι δ' ἀπαράμιλλον τὴν ῥώμην τοῦ σώματος καὶ τὴν διάνοιαν ἀναπτύξαντες διεμόρφωσαν ἐθνικὸν χαρακτῆρα καὶ φρόνημα.

Οἱ πεπολιτισμένοι τῆς Εὐρώπης λαοί, ἐρασταὶ καὶ διάπυροι λάτραι γενόμενοι τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, βαθέως δὲ συναισθανόμενοι τὸν μέγαν τῆς γυμναστικῆς σκοπόν, μετ' ἀκαμάτου ζήλου ἀσχολοῦνται περὶ αὐτήν, τελοῦντες μάλιστα χάριν γυμναστικῶν ἀγώνων μεγαλοπρεπεῖς καὶ ὄντως ἐθνικὰς ἑορτάς. Τοιαύτην δ' ἐθνικὴν ἑορτήν, γενομένην ἀρτίως ἐν Νανσῦ, ἐτίμησε διὰ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ παρουσίας καὶ ἡ Α. Ε. ὁ Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας. Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ νεώτεροι Ἕλληνες, οἱ ἀνάξιοι τῶν ἡμετέρων προγόνων ἀπόγονοι, παντάπασιν ἠμελήσαμεν τῆς γυμναστικῆς ἢ ἐλλιπῶς ἀσχολούμεθα περὶ αὐτήν. Ἐντεῦθεν δ' ἡ μαλθακότης, τὸ δυσειδὲς καὶ τὸ φι-

λάσθενον τοῦ σώματος, ἡ κατάπτωσις τῆς διανοίας, ἡ ἔλλειψις εὐγενοῦς χαρακτῆρος καὶ φρονήματος καὶ ὁ ὁσημέραι προαγόμενος ἐθνικὸς ἐκφυλισμός.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενομένου ἐπιβεβλημένον καθῆκον ἐπιτελοῦντες ὀφείλομεν νὰ ἐξάρωμεν τὸν πρὸς τὴν διδασκαλίαν ζῆλον τῶν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀσκήσεων ἀξιωματικῶν, κ. Θεοδώρου Κοντομιχάλου καὶ τοῦ περὶ τὰ μέσα τοῦ σχολ. ἔτους διαδεξαμένου αὐτὸν κ. Σπυρίδωνος Μεταξᾶ. Ἀμφότεροι διὰ τῆς εὐγενοῦς αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς συμπεριφορᾶς καὶ τῆς ἐνθουσιώδους διδασκαλίας προσεπάθησαν νὰ μορφώσωσι τὸ ἦθος, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ φρόνημα αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν ἐξοικειώσωσι τοὺς ἄλλως δυσυποτάκτους μαθητάς. Ἐπὶ τούτῳ δ' ἡ Διεύθυνσις ἀπονέμει αὐτοῖς μετὰ τῶν ἐγκαρδίων συγχαρητηρίων καὶ τὸν προσήκοντα ἔπαινον.

Τρίτη αἰτία τῆς ἐλαττωματικότητος τῶν Σχολείων εἶνε ἡ ὀλιγωρία τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων.

Βεβαίως [illegible] παράδοξο; καὶ πως ἀνάξιος

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

πίστεως ὁ διϊσχυρισμὸς οὗτος, ὅτι τὰ Σχολεῖα χωλαίνουσιν ἕνεκα τῆς ὀλιγωρίας τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων. Καὶ ὅμως δυστυχῶς οὕτως ἔχει !! Εὐάριθμοι εἶνε καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων ἀριθμοῦνται οἱ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Σχολ. ἔτους τὸ Σχολεῖον ἐπισκεπτόμενοι ἢ ἑκάστοτε παρὰ τῶν διδασκάλων διαπυνθανόμενοι περὶ τῆς προόδου, διαγωγῆς καὶ φοιτήσεως τῶν φιλτάτων αὐτῶν. Κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον ἐν ταῖς ἐξετάσεσι φροντίζουσιν οἱ πλεῖστοι ἀμέσως ἢ ἐμμέσως περὶ τῆς παρ' ἀξίαν προαγωγῆς τῶν τέκνων αὐτῶν, ποικίλους λόγους προβάλλοντες καὶ ἀπείρους δικαιολογίας ἐπινοοῦντες, ὅπως ἀποτρέψωσιν ἀπὸ τῆς εὐσυνειδήτου ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος τοὺς διδάσκοντας, ἀγνοοῦντες οἱ ταλαίπωροι, ὅτι οὕτω πράττοντες καὶ τοῦ ποθουμένου τυγχάνοντες ἄκοντες καθίστανται οἱ λυμεῶνες καὶ καταστροφεῖς τῶν φιλτάτων αὐτῶν. Διότι, ἐὰν τις μαθητής, δι' ἀθεμίτων μέσων ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν προαγόμενος, ἀπολυθῇ τοῦ γυμνασίου, πῶς ὁ τοιοῦτος δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ ἢ πρακτικῷ βίῳ;

Οὐδαμῶς. Ἀψευδὴς τούτου μάρτυς εἶνε ἡ πεῖρα. Πάντες οἱ διὰ τῆς θύρας, καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ παραθύρου, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, εἰς τὸ Γυμνάσιον εἰσελθόντες, οἱ ὁλόκληρον τὴν τετραετίαν ἐν αὐτῷ κανονικῶς καὶ εὐδοκίμως διανύσαντες, οἱ τὰς πανεπιστημιακὰς αὐτῶν σπουδὰς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον περατώσαντες, ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ἐπιστήμης αὐτῶν εὐδοκιμοῦσι καὶ εὐδαιμονοῦσι· τοὐναντίον δὲ οἱ μὴ διελθόντες κανονικῶς πάσας αὐτὰς τὰς βαθμῖδας, ἀλλ' ὥσπερ ἐνδύματα, ἀλλάσσοντες τὰς τάξεις καὶ τέλος κατορθοῦντες νὰ ἐκπορθήσωσιν ὁ π ω σ δ ή π ο τ ε καὶ πανεπιστημιακὸν δίπλωμα, πάντες οἱ τοιοῦτοι ὡς ἀδόκιμοι καὶ δυστυχοῦσι καὶ καταγέλαστοι γίνονται καὶ ὁ τίτλος αὐτῶν χρήσιμος ἔσται μόνον πρὸς κόσμον καὶ στολισμὸν τῶν ἐπισκεπτηρίων. Ταὐτὸ δὲ τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς ἐπιδιδομένους εἰς βιοποριστικόν τι ἐπάγγελμα, εὐθὺς ὡς καταλίπωσι τὰ ἑδώλια τοῦ γυμνασίου.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐὰν θέλητε, γονεῖς, νὰ μανθάνωσι καλὰ γράμματα τὰ τέκνα ὑμῶν, [illegible]ως ἀποτροπιάζησθε τὴν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

κατακλύσασαν τὴν δύσμοιρον Ἑλλάδα πλήμμυραν τῶν ἀμαθῶν ἢ ἡμιμαθῶν, ἐὰν ποθῆτε νὰ ἴδητέ ποτε τοὺς προσφιλεῖς ὑμῶν υἱοὺς ἐπίζηλον θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ κατέχοντας, ἐπισκέπτεσθε συχνὰ τὸ Σχολεῖον, βοηθεῖτε εἰλικρινῶς τὸ ἐπίμοχθον ἔργον τοῦ διδασκάλου, ἀφίνετε τοὺς καθηγητὰς ἡσύχους νὰ ἐκπληρῶσι τὸ ἑαυτῶν καθῆκον, ἀκραδάντως πιστεύοντες, ὅτι πᾶς καθηγητὴς ἔχει τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὸ συμφέρον ν' ἀναδεικνύῃ μαθητὰς ἱκανοὺς καὶ ἐπαξίως δυναμένους νὰ προάγωνται ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν. Οὐδείς, πιστεύομεν, καθηγητής, ἐλαυνόμενος ὑπὸ πάθους, ἐπιζητεῖ τὴν καταστροφὴν μαθητοῦ, ἀναγκάζων αὐτὸν παρὰ τὸ δίκαιον νὰ διαμείνῃ ἐν εἰτέτι ἔτος ἐν τῇ αὐτῇ τάξει. Οὐδείς, πεποίθαμεν, ἐμφορεῖται τοιούτων φιλεκδίκων καὶ ἀγενῶν αἰσθημάτων. Ὁ τοιοῦτος βεβαίως ἄξιος στιγματισμοῦ ἤθελεν εἶσθαι, ἀνάξιος τοῦ καταλέγεσθαι ἐν τῇ χορείᾳ τῶν διδασκάλων καὶ κακοῦργος, τέρας ἢ τοιοῦτόν τι ὄνομα εὐλόγως ἤθελεν ὀνομάζεσθαι. Ἄλλως δέ, καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι καθηγητής τις δι' οἷον δήποτε λόγον ἔχει την δι-

άθεσιν νὰ φατριάσῃ καὶ ἱκανὸν μαθητὴν ἀπορρίψῃ, δὲν δύναται. Κατὰ τὸ νῦν ἐπικρατοῦν σύστημα ὁ καθηγητὴς δὲν εἶνε ἀνεξέλεγκτος, καθόσον συνῳδὰ τοῖς κειμένοις βαθμολογεῖ τὸν μαθητήν, ὑπ' ὄψιν ἔχων τὴν καθ' ἅπαν τὸ σχολικὸν ἔτος πρόοδον αὐτοῦ, τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις καὶ πρὸ πάντων τὰ γραπτὰ ζητήματα, ἅπερ, ἐν τῷ ἀρχείῳ τοῦ Γυμνασίου κατὰ νόμον κατατιθέμενα καὶ ἐπὶ ἔτος ὁλόκληρον φυλαττόμενα, δύναται νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἐλέγξῃ πᾶς γονεὺς ἢ κηδεμών, ὅστις ἐν τῇ ἁπλότητι αὐτοῦ ἢ ὑπὸ τῆς στοργῆς τυφλούμενος ἤθελε πιστεύσει, ὅτι ἔλαβε χώραν ἀδικία.

Τὴν τετάρτην αἰτίαν τῆς ἐλαττωματικότητος τῶν Σχολῶν ἀποτελεῖ τὸ ἀσταθὲς τῆς θέσεως τῶν διδασκάλων.

Ἡ πολιτεία δι' ἀναιτίων μεταθέσεων ἢ ἀδίκων παύσεων δείξασα ἀστοργίαν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τοὺς λειτουργοὺς αὐτῆς ἐγένετο πρόξενος τῆς οὐχὶ εὐαρέστου καταστάσεως τῶν Σχολῶν. Διότι πῶς εἶνε δυνατὸν ὁ διδάσκαλος νὰ φροντίζῃ μετ' ἐνθουσιασμοῦ περὶ τῆς ἀνατροφῆς καὶ τοῦ ἤθους

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τῶν νέων, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξαίρῃ τὸ φρόνημα αὐτῶν, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἐμβάλλῃ ἐν ταῖς ἁπαλαῖς αὐτῶν ψυχαῖς ἱερὸν καὶ ἅγιον ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐνθουσιασμὸν, ὡς ἐποίουν τοῦτο οἱ ἀρχαιότεροι του Γένους διδάσκαλοι, ἀφ᾽ οὗ γνωρίζει, ὅτι ἐν πάσῃ κυβερνητικῇ μεταβολῇ ἐπικρέμαται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸ ξίφος τοῦ Δαμοκλέους, καὶ ὅτι οὔτε ἡ δεδοκιμασμένη ἱκανότης αὐτοῦ, οὔτε ἡ ἐνθουσιώδης καὶ καρποφόρος διδασκαλία, οὔτε τὸ γενναῖον φρόνημα, οὔτε ὁ χρηστὸς χαρακτὴρ δύναται νὰ σώσῃ αὐτόν; Πόσοι καθηγηταὶ νομίζετε, Κύριοι, ἐν ἁπάσαις ταῖς Σχολαῖς τῆς Ἑλλάδος, πόσοι μετὰ ποίου ἐνθουσιασμοῦ ἐφέτος κατὰ τὰς γενικὰς ἐξετάσεις προσέρχονται, ὅπως ἐπιδείξωσι τοὺς καρποὺς αὐτῶν, πρὸς παραγωγὴν τῶν ὁποίων πλείστους πόνους καὶ μόχθους ὑπέστησαν, ἀφ᾽ οὗ προαισθάνονται οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν, ὅτι ὁ διδασκαλικὸς αὐτῶν βίος ὀλίγας ἔτι ἡμέρας θὰ παραταθῇ; ὁ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας διατελῶν καθηγητὴς δύναται νὰ διδάσκῃ μετ᾽ ἐνθουσιασμοῦ, δύναται νὰ ἐξυψοῖ τὸ φρόνημα τῶν μαθητῶν

καὶ διαμορφοῖ χαρακτῆρας εὐγενεῖς καὶ ὑπερηφάνους, ὧν αὐτὸς ἑκάστοτε ἠναγκασμένος νὰ ταπεινῶται καὶ ἐξευτελίζηται ἐκλιπαρῶν τοὺς ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας;

Τὸ ἀσταθὲς τῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως λειτουργῶν γίνεται παραίτιον ἀπείρων κακῶν καὶ μάλιστα, ὅταν τις αὐτῶν τυγχάνῃ τὸ μόνον ἔρεισμα πολυμελοῦς καὶ ἀπόρου οἰκογενείας. Ὁ τοιοῦτος πῶς δύναται μετ᾽ εὐσυνειδησίας τὸ ἑαυτοῦ καθῆκον νὰ ἐπιτελῇ, καλῶς γνωρίζων ὅτι κατὰ πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους ὑπόκειται εἰς ἀπόλυσιν ἢ μετάθεσιν; Ποσάκις δὲν θὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ παλαίσῃ πρὸς ἑαυτὸν, προκειμένου νὰ κάμῃ ἐκλογὴν μεταξὺ ζωῆς ἢ θανάτου, προκειμένου δῆλα δὴ νὰ ἐκλέξῃ θάτερον, ἢ τὴν διατήρησιν τῆς θέσεως αὐτοῦ ἢ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος; Ἀλλ᾽ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος εἶνε, φρικτὸν εἰπεῖν! θάνατος. Τίς δ᾽ ἐξ ὑμῶν, Κύριοι, δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἀξίωσιν, ὅπως ὁ στῦλος πολυμελοῦς καὶ ἀπόρου οἰκογενείας προτιμήσῃ τὸν θάνατον τῆς ζωῆς; Οὐδείς, οὐδείς, βοῶ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

μεν στεντορείᾳ τῇ φωνῇ. Ὁ ἄνθρωπος, εἰ καὶ ὁ βίος αὐτοῦ ἐν τῷ ἐπιγείῳ τούτῳ κόσμῳ τυγχάνει πολυκύμαντος καὶ πολυτάραχος, σφόδρα ἐν τούτοις ἐπιθυμεῖ τὴν ἐπὶ μακρὸν τοῦ τοιούτου βίου παράτασιν. Ἀλλὰ καὶ τούτου τεθέντος, ὅτι καθηγητής τις ἤθελεν ἔχῃ τοσαύτην αὐταπάρνησιν (ὅπερ καθ' ἡμᾶς ἀδύνατον), ὥστε, ἐπιλήσμων οἱονεὶ τῆς ἀνθρωπείας αὐτοῦ φύσεως γενόμενος, νὰ περιφρονήσῃ πρὸς στιγμὴν τὸν θάνατον, φρονεῖτε, ὅτι ὁ τοιοῦτος, ὑπὸ πολυμελοῦς οἰκογενείας περιβαλλόμενος, ἤθελεν ἐμμείνῃ μέχρι τέλους εἰς τὴν ὄντως ἡρωϊκὴν αὐτοῦ ἀπόφασιν τοῦ νὰ καταστῇ θῦμα τοῦ καθήκοντος, καὶ ὅτι τὴν προσφιλῆ αὐτοῦ ἀδύνατον οἰκογένειαν ἤθελε ῥίψῃ ἔκθετον εἰς τοὺς δρόμους καὶ ἐγκαταλίπῃ εἰς τὸ ἔλεος τῶν πιστῶν; Οὐδεὶς βεβαίως, ἔμφρων ὤν, δύναται νὰ ἔχῃ τοιοῦτον φρόνημα. Τὸ ἀποτέλεσμα λοιπὸν τῆς πάλης ὡς πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν ἐκλογὴν τοῦ ἑτέρου τῶν ἐκλεκτέων, ζωῆς ἢ θανάτου, ἀναντιῤῥήτως ἔσται ἡ ὑπερίσχυσις τοῦ πρώτου, ἤτοι ἐν ἄλλαις

λέξεσιν ἡ ὑποχώρησις τοῦ καθήκοντος εἴς τε τὸ φυσικὸν συναίσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως καὶ τῆς οἰκογενείας τὴν διάσωσιν. Ἀλλ' ἆρά γε γνωρίζετε, κύριοι, τί σημαίνει ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὑποχώρησις καθήκοντος; Οὐδὲν ἄλλο ἢ μαρασμός, απονέκρωσις καὶ παράλυσία τοῦ Σχολείου. Διὰ ταῦτα δὲ πάντα ὁ πρώην ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργὸς κ. Ἀχιλ. Γεροκωστόπουλος κρίνων ἀναγκαιοτάτην τὴν ὑπό τινας κανόνας λογικοὺς μονιμότητα τῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως λειτουργῶν ὑπέβαλε πρὸς ἐπιψήφισιν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων τῇ 29ῃ τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου σχέδιον νόμου «περὶ μονιμότητος τῶν λειτουργῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως». Εὐελπιστοῦμεν δ' ὅτι καὶ ἡ παροῦσα κυβέρνησις, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἐντεῦθεν προκύψουσαν ὠφέλειαν, θέλει πραγματοποιήσῃ διὰ τοῦ νομοθετικοῦ αὐτῆς κύρους τοιοῦτον σωτήριον καὶ [illegible]όν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Πέμπτη καὶ τελευταία αἰτία τῆς ἐλαττωματικότητος τῶν Σχολῶν εἶνε ἡ ἀνάμιξις τῆς πολιτικῆς.

Ναί, ὁ σκώληξ, ὁ διαφθείρων καθόλου τὰ τῆς πολιτείας, ἡ φαγέδαινα, ἡ καταβιβρώσκουσα ἀσπλάγχνως τὰς σάρκας αὐτῆς καὶ ἀπειλοῦσα τέλεον ν' ἀποξηράνῃ καὶ τὸ καλλίκομον δένδρον τῆς παιδείας, εἶνε ἡ εἰς τὰ Σχολεῖα ἀνάμιξις τῆς πολιτικῆς. Οἱ κ. κ. ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν γονέων ἑκόντες ἄκοντες παρακαλοῦσιν ὑπὲρ τῶν υἱῶν τῶν πολιτικῶν αὐτῶν φίλων. Αἱ αἰτήσεις δ' αὐτῶν, καὶ εὐγενῶς ὑποβαλλόμεναι, δύνανται νὰ ἔχωσιν ἄμεσον ἀποτέλεσμα καὶ σπουδαίως νὰ ἐπιδράσωσιν ὡς πρὸς τὴν παρ' ἀξίαν προαγωγὴν τῶν μαθητῶν, γνωστῆς πλέον οὔσης τῆς θέσεως τοῦ ὑπαλλήλου ἀπέναντι τοῦ βουλευτοῦ. Ταῦτα δὲ λέγοντες οὐδένα ἀπολύτως ὑπαινιττόμεθα οὔτε τῶν νῦν οὔτε τῶν πρώην τῆς ἐπαρχίας ταύτης βουλευτῶν· τοὐναντίον μάλιστα, ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν τῷ γυμνασίῳ τούτῳ διδάξαντες, ἐσμὲν εἰς τὴν λίαν εὐάρεστον θέσιν νὰ γνωρίσωμεν τῇ κοινωνίᾳ, ὅτι οἱ ἑκάστοτε

ἀντιπροσωπεύσαντες τὴν ἐπαρχίαν ταύτην καὶ ἄν, πιεσθέντες ὑπὸ τῶν γονέων, ὑπέβαλόν ποτε αἴτησίν τινα, ἥτις ὅμως δὲν εἰσηκούσθη, εἰς οὐδενὸς παῦσιν ἢ μετάθεσιν ἐξ ἐκδικήσεως προέβησαν. Ταῦτα λοιπὸν λέγοντες ἀποβλέπομεν μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους εἰς τὴν ἐν πλείσταις ἐπαρχίαις τοῦ Κράτους ἐπικρατοῦσαν παραλυσίαν τῶν Σχολῶν ἐκ τῆς ἀναμίξεως τῆς πολιτικῆς, ἥτις θᾶττον ἢ βράδιον πιθανὸν νὰ ἐνσκήψῃ, ὡς ἄλλη φυλλοξήρα, καὶ εἰς ταύτην τὴν Σχολήν.

Καὶ ταῦτα μὲν καθόλου εἶνε κατὰ τὴν ταπεινὴν ἡμῶν γνώμην τὰ σπουδαιότερα αἴτια, δι' ἃ χωλαίνουσι καθόλου ἐν Ἑλλάδι τὰ Σχολεῖα καὶ δὲν ἐκπληροῦσι τέλεον τὸν ἀληθῆ αὐτῶν προορισμόν. Τῶν αἰτίων δ' ἀρθέντων, θέλει διαλάμψῃ ἐν πάσῃ αὐτῆς τῇ αἴγλῃ καὶ λαμπρότητι ἡ παιδεία καὶ ἄπλετον τὸ φῶς αὐτῆς θέλει διαχύσῃ καὶ τοὺς ὑπὸ σκότου καὶ ἀχλύος περιβαλλομένους θέλει κατασελαγίσῃ.

Ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι ὑπ' ὄψιν ἔχοντες τὸ τοῦ θείου Πλάτωνος « οὐκ ἔστιν, περὶ ὅτου θειοτέρου ἂν ἄνθρωπος βουλεύσοιτο ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ οἰκείων » καὶ τὸ τοῦ Χαιρωνέως φιλοσόφου « Εὐγένεια καλὸν μέν, ἀλλὰ προγόνων ἀγαθόν· πλοῦτος δὲ τίμιον μέν, ἀλλὰ τύχης κτῆμα· δόξα γε μὴν σεμνὸν μέν, ἀλλ' ἀβέ-

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

θάτον· κάλλος δὲ περιμάχητον μέν, ἀλλ' ὀ-
λιγοχρόνιον· ὑγίεια δὲ τίμιον μέν, ἀλλ' εὐ-
μετάστατον· ἰσχὺς δὲ ζηλωτὸν μέν, ἀλλὰ
νόσῳ εὐάλωτον καὶ γήρᾳ· παιδεία δὲ τῶν ἐν
ἡμῖν μόνον ἐστὶν ἀθάνατον καὶ θεῖον»· ἄρ-
χοντες καὶ ἀρχόμενοι ἀναλογιζόμενοι, ὅτι
μόνον διὰ τῆς παιδείας τὰ πεπολιτισμένα
ἔθνη ἀνυψώθησαν καὶ ἤρθησαν εἰς τὸν κολο-
φῶνα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐπιστήμης,
πᾶσαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἂς στρέψωσιν
εἰς τὸν ὡς οἷόν τε τέλειον καταρτισμὸν τῶν
Σχολῶν καὶ πᾶσαν μέριμναν ἂς καταβάλ-
λωσι πρὸς παντελῆ φθορὰν τῆς τερηδόνος,
ἥτις ἐπαπειλεῖ τὴν ἀποξήρανσιν τοῦ εὐθα-
λοῦς δένδρου τῆς παιδείας.

Ἤδη δὲ λόγον ποιούμενοι περὶ ταύτης
τῆς Σχολῆς γνωρίζομεν, Κύριοι, ὑμῖν, ὅτι
κατὰ τὸ ἐνεστὼς σχολ. ἔτος ἐνεγράφησαν
μαθηταὶ ἐν ὅλῳ 144, ὧν 63 ἐν τῇ Α'., 32
ἐν τῇ Β', 35 ἐν τῇ Γ', καὶ 14 ἐν τῇ Δ', τά-
ξει. Ἐκ τούτων εἷς μὲν ἀπεβίωσε, 33 δὲ
συνῳδὰ τοῖς ἄρθροις 15ῳ καὶ 14ῳ τοῦ ἀπὸ
12 Ἀπριλίου 1891 Β. Δ. ἀπεκλείσθησαν
πάσης ἐξετάσεως λόγῳ βαθμοῦ καὶ ἀπου-
σιῶν, ὧν 21 ἀπὸ τῆς Α', 9 ἀπὸ τῆς Β',
2 ἀπὸ τῆς Γ', καὶ εἷς ἀπὸ τῆς Δ'. 28 δὲ
συμφώνως τοῖς αὐτοῖς ἄρθροις παρεπέμφθη-
σαν εἰς τὴν κατὰ Σεπτέμβριον ἐξέτασιν, ὧν
18 ἐκ τῆς Α', 8 ἐκ τῆς Β', καὶ 2 ἐκ τῆς

Γ'. Ὥστε ἐκ τῶν 144 ἐδικαιοῦντο νὰ ὑπο-
στῶσιν ἐξετάσεις 82. Ἀλλὰ, δι' ἀνυπέρβλητα
κωλύματα ἀποστάντων τριῶν, προσῆλθον
μόνον εἰς ἐξέτασιν 79.

Καὶ ἡ μὲν πρόοδος ἐν τῇ Σχολῇ, λαμ-
βανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ἄνω εἰρημένων αἰ-
τίων, ὑπῆρξε καθόλου εὐάρεστος· ἡ δὲ τά-
ξις ἐτηρήθη πλήρης, πλὴν τινων κοινῶν
καὶ ἄλλως συνήθων παραπτωμάτων καὶ
παιδικῶν ἀταξιῶν, ὧν οἱ δράσται κατὰ λό-
γον τοῦ ἁμαρτήματος ἐτιμωρήθησαν συμ-
φώνως τοῖς κειμένοις ἢ δι' ἐπιπλήξεως ἢ
δι' ἀποβολῆς. Ἐν τῇ ἐπιβολῇ δὲ τῶν ποινῶν
ὁ σύλλογος, ὥσπερ πατὴρ κήδεται τῶν τέ-
κνων αὐτοῦ, προτιθέμενος τὴν διόρθωσιν καὶ
σωφρονισμὸν τῶν ἑκάστοτε ἁμαρτανόντων
καὶ ἐπιεικείας ἐμφορούμενος, λίαν λελογι-
σμένως προέβαινε, προνοῶν πάντοτε, ὥστε
ὁ ἀποβαλλόμενος μαθητὴς νὰ μὴ ἀπολέσῃ
λόγῳ ἀπουσιῶν τὸ ἔτος. Μόνον δ' ἐν ἐκτά-
κτῳ τινὶ περιστάσει περιέστη εἰς τὴν λυπη-
ρὰν ἀνάγκην νὰ ἐπιβάλῃ μετὰ τῆς ἐφορείας
εἰς μαθητὴν τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν συμ-
φώνως τῷ ἄρθρῳ 53ῳ τοῦ ἀπὸ 12 Ἀπρι-
λίου 1891 Β. Δ.

Ἐνταῦθα δὲ λόγου γενομένου περὶ τῆς
τάξεως ὀφείλομεν χάριν τῆς ἀληθείας νὰ
[illegible] ὅτι πρὸς τήρησιν αὐτῆς
ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τοῦ Γυμνασίου τὰ μα-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

λιστα συνετέλεσε καὶ ὁ κ. Δήμαρχος, ὅστις ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ Σχολ. ἔτους παρεῖχε διαρκῶς εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Διευθύνσεως δύο ἢ καὶ πλείονας κλητῆρας, κατὰ τὴν ἑκάστοτε χρείαν, καὶ πᾶσαν αἴτησιν αὐτῆς μετὰ μεγίστης τῆς προθυμίας ἀπεδέχετο. Ἐπὶ τούτῳ δ' ἡ Διεύθυνσις φόρον εὐγνωμοσύνης τελοῦσα καὶ εὐάρεστον καθῆκον ἐκπληροῦσα ἀπονέμει αὐτῷ τὰς θερμὰς καὶ ἐγκαρδίους αὐτῆς εὐχαριστίας.

Συμφώνως δὲ τῷ κεκανονισμένῳ προγράμματι τὰ ἑλληνικὰ καὶ λογικὴν ἐν τῇ Δ'. καὶ ψυχολογίαν ἐν τῇ Γ'. ἐδίδαξεν ἡ Διεύθυνσις· τὰ Μαθηματικὰ ἐν ἁπάσαις ταῖς τάξεσι, τὴν πειραματικὴν Φυσικὴν ἐν ταῖς δύο ἀνωτέραις καὶ τὴν Κοσμογραφίαν ἐν τῇ Δ'. ὁ καθηγητὴς κ. Παναγῆς Μαζαράκης· τὰ Γαλλικὰ ἐν ἁπάσαις ταῖς τάξεσι καὶ τὴν ἱστορίαν ἐν τῇ Β'. ὁ καθηγητὴς κ. Δημήτριος Ξυδιᾶς· τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Ἱστορίαν ἐν τῇ Γ'., τὰ λατινικὰ ἐν τῇ Δ'. καὶ τὴν Ζωολογίαν ἐν τῇ Α'. ὁ καθηγητὴς κ. Εὐστάθιος Λιβιεράτος· τὰ ἑλληνικὰ καὶ Φυτολογίαν ἐν τῇ Β'., τὰ λατινικὰ καὶ ἱστορίαν ἐν τῇ Α'. καὶ τὴν Ἱστορίαν ἐν τῇ Δ'. ὁ καθηγητὴς κ. Ζήσιμος Πoβερέττος Τυπάλδος· τὰ ἑλληνικὰ καὶ γεωγραφίαν ἐν τῇ Α'. καὶ τὰ λατινικὰ ἐν τῇ Β'. καὶ Γ'. ὁ καθηγητὴς κ. Ἀθανάσιος Σκιντζόπουλος.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ